

รูปแบบการปรึกษาครอบครัวสำหรับครูแนะแนว

Family Counseling Model for Guidance Teachers

สุมาลี ขำอิน* จิตสุภา แกมทับทิม** และ นฤมล พระใหญ่***

* อาจารย์โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** วิทยาจารย์ แผนกจิตวิทยาและแนะแนว ส่วนการศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

*** อาจารย์สาขาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Sumalee Kham-in*, Chitsupha Kaemthaptim** and Narulmon Prayai***

* Lecturer Kasetsart University Laboratory School, Educational Research and Development Center, Faculty of Education, Kasetsart University

** Lecturer, Department of Psychology and Guidance, Education Section Armed Forces Academies Preparatory School

*** Lecturer in Guidance and Psychology, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

บทคัดย่อ

ปัจจุบันมีปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมากมาย ไม่ว่าจะเป็น 1) ปัญหาด้านการเรียน เช่น การเลือกแผนการเรียน การเลือกวิชาสาระเพิ่มเติม การปรับปรุงผลการเรียน ไม่ชอบวิชาที่เรียน และไม่ชอบครู 2) ปัญหาด้านสัมพันธภาพ เช่น ทะเลาะกับพ่อแม่ ทะเลาะกับเพื่อน ทะเลาะกับแฟน 3) ปัญหาเรื่องอาชีพ เช่น การวางแผนงานในการประกอบอาชีพ 4) ปัญหาการเงิน เช่น เงินไม่พอสำหรับค่าใช้จ่าย เรื่องทุน การหางานพิเศษทำ และ 5) ปัญหาส่วนตัวด้านอื่น ๆ เช่น ปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาด้านการคบเพื่อน ปัญหาด้านสุขภาพจิต เมื่อครูแนะแนวได้เข้าไปศึกษามาก พบว่า สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากครอบครัว ดังนั้นการให้การปรึกษานักเรียนจึงควรให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับการปรึกษาครอบครัวด้วย ซึ่งเป็นวิธีการช่วยเหลือ ป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในข้างต้นได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอองค์ความรู้ของรูปแบบการปรึกษาครอบครัวและทฤษฎีและเทคนิคการปรึกษาครอบครัว ได้แก่ การปรึกษาครอบครัวกลุ่มที่เน้นระบบครอบครัว กลุ่มที่เน้นโครงสร้างของครอบครัว กลุ่มที่เน้นพฤติกรรมและการรู้คิด และกลุ่มที่เน้นประสบการณ์นิยมและมนุษยนิยม เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับครูแนะแนวนำไปประยุกต์ใช้ในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างเหมาะสมกับสภาพปัญหาของครอบครัวนักเรียนได้

คำสำคัญ: การปรึกษาครอบครัว ครูแนะแนว รูปแบบ

Abstract

Many problems arise, for example, (1) academic problems: choosing a study plan, selecting an additional subject, improving academic performance, hating the subjects studied, and hating teachers, (2) human relationship problems: arguing with parents, arguing with friends, arguing with a boyfriend, (3) occupational problems: career planning, (4) financial problems: money to cover the cost, finding a part-time job, and (5) other personal problems: health problems, friendship, and mental health problems. When the guidance teacher studies the problems, mostly found that cause of the problems is family. Therefore, student counseling should focus on family counseling as well. Family counseling is another way to prevent and resolve such problems effectively. This article would like to introduce models of family counseling, such as Family System Counseling, Structural Family Counseling, Behavior and Cognitive Family Counseling, and Experiential / Humanist Family Counseling. Therefore, the guidance teacher able to provide family counseling in helping students appropriately to student's family.

Keywords: Family Counseling, Guidance Teachers, Model

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มุ่งหมายพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่มีความบูรณในด้านร่างกาย จิตใจ ภูมิปัญญาคุณธรรม และมีจิตสำนึกที่ดีในความเป็นพลเมืองไทยสำหรับประเทศไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บนพื้นฐานความเชื่อวาทะที่ว่าผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ (Office of Academic and Educational Standards, 2010) นอกจากนี้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ยังกำหนดสาระการเรียนรู้กลุ่มพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งเน้นพัฒนาความสามารถตามศักยภาพจากฐานคิดความสำคัญคือ การพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมให้ครบทุกด้านเพื่อสร้างเยาวชนของชาติ ให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ ปลูกฝังและการสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม โดยมีสถานศึกษาเป็นกลไกในการดำเนินการในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ กิจกรรมแนะแนวและการให้การศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (Na Ranong, 2017)

กิจกรรมแนะแนวและการให้การศึกษาจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความองอาจตามศักยภาพที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการส่งเสริมทักษะชีวิตของผู้เรียนทุกช่วงวัย พัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์ และเสริมสร้างการเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา (Bunmahome, 2015) ซึ่งครูที่มีบทบาทสำคัญ คือ ครูแนะแนวที่ต้องทำหน้าที่ให้การปรึกษา ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม อย่างมีเป้าหมายให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเองจนสามารถตัดสินใจหรือคิดแก้ปัญหา และสามารถวางแผนชีวิตของตนเองได้ นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นครูแนะแนวต้องมีบทบาทและหน้าที่ในการจัดบริการงานแนะแนว 5 บริการ ที่ประกอบด้วย บริการสำรวจผู้เรียนเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้การศึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามผล ให้มีความต่อเนื่องและเป็นระบบ ในงานบริการแนะแนวที่เป็นหัวใจหลักการแนะแนว คือ การบริการให้การศึกษา ซึ่งต้อง

อาศัยครูแนะแนวที่มีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการให้การศึกษาแบบต่าง ๆ ได้แก่ การให้การศึกษาเป็นรายบุคคล การให้การศึกษาเป็นกลุ่ม และการให้การศึกษาครอบครัว เป็นต้น

ปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทางด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยี และด้านวัฒนธรรมทางสังคมซึ่งส่งผลกระทบต่อดำเนินชีวิตของคนในสังคม เช่น ความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันที่เคยมีมาในอดีตเปลี่ยนเป็นต่างคนต่างอยู่ มีความเห็นแก่ตัวแก่งแย่งแข่งขันและเอาเปรียบกันเพื่อความอยู่รอด นิยมวัตถุ สังคมว่าเหว่ การไปมาหาสู่กันน้อยลง ครอบครัวมีขนาดเล็กและการทำงานเพิ่มมากขึ้น สภาพดังกล่าวทำให้คนในสังคมเกิดความคับข้องใจ ขัดแย้งในใจ วิตกกังวล เหน็ดเหนื่อย ว้าวุ่นเครียดและมีความทุกข์ใจกับชีวิตมากขึ้น จากปัญหาการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเศรษฐกิจและด้านเทคโนโลยี ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อครอบครัวในสังคมไทยอย่างมากและมีผลต่อปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียนโดยตรง (Commission Education Office of the Basic Education, 2016)

ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียนในปัจจุบันมีหลายปัญหา เช่น 1) ปัญหาด้านการเรียน ประกอบด้วย การเลือกแผนการเรียน การเลือกวิชาสาระเพิ่มเติม การปรับปรุงผลการเรียน ไม่ชอบวิชาที่เรียน และไม่ชอบครู 2) ปัญหาด้านสัมพันธภาพ เช่น ทะเลาะกับพ่อแม่ ทะเลาะกับเพื่อน และทะเลาะกับแฟน 3) ปัญหาเรื่องอาชีพ เช่น การวางแผนทางในการประกอบอาชีพ 4) ปัญหาการเงิน เช่น เงินไม่พอสำหรับค่าใช้จ่าย เรื่องทุน และการหางานพิเศษทำ และ 5) ปัญหาส่วนตัวอื่น ๆ เช่น ปัญหาด้านสุขภาพ การคบเพื่อน ปัญหาด้านสุขภาพจิต จากสภาพปัญหาพฤติกรรมดังกล่าวพบว่าสาเหตุสำคัญประการหนึ่งเกิดจากสภาพปัญหาในครอบครัวของผู้เรียน ดังนั้นรูปแบบการให้การศึกษาครอบครัวนักเรียนในปัจจุบันจึงเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่คาดว่าจะเป็นการช่วยแก้ไขปัญหานี้ในข้างต้นได้ ดังนั้นครูแนะแนวจึงมีความจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีและเทคนิคของการให้การศึกษาครอบครัวเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติการให้การศึกษาครอบครัวของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในบทความฉบับนี้คณะผู้เขียนจึงขอเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาครอบครัวเบื้องต้นเพื่อให้ครูแนะแนวมีกรอบแนวคิดทฤษฎี กระบวนการขั้นตอน และ

เทคนิคการให้การปรึกษารอบครัว ไปประยุกต์ใช้ในการให้การปรึกษารอบครัวของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม โดยคณะผู้เขียนนำเสนอสาระสำคัญของการปรึกษารอบครัวตามลำดับ ดังนี้

1. ความหมายและความสำคัญของการปรึกษารอบครัว

การปรึกษารอบครัวเป็นวิธีการให้ความช่วยเหลือสมาชิกครอบครัวให้มีมุมมองการปรับตัวเพื่อนำไปสู่สภาวะสมดุล (equilibrium) ในการทำหน้าที่ของสมาชิกครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นแนวทางช่วยให้เกิดการปรับตัวของสมาชิกในครอบครัวให้สามารถสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัวได้ดี ซึ่งจะนำไปสู่การปรับตัวที่ดี ภายในครอบครัวเกิดความร่วมมือกันหาทางแก้ไขปัญหาของครอบครัวที่เกิดขึ้น (Pinyuchon, 1996) เป้าหมายของการปรึกษารอบครัวจึงมุ่งสร้างปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัวช่วยให้สมาชิกครอบครัวมีความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักและเข้าใจตนเองตามสภาพความเป็นจริง มีความรับผิดชอบต่อตัวเอง มีความคิดอย่างมีเหตุผล สามารถตัดสินใจเปลี่ยนแปลงตนเอง แก้ปัญหาได้ด้วยตนเองซึ่งจะส่งผลต่อการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพของสมาชิกในครอบครัว (Kunnaphadon, 2017) ซึ่งบทบาทหน้าที่สำคัญของผู้ให้การปรึกษารอบครัว คือ 1) เป็นผู้ช่วยเอื้อให้เกิดบรรยากาศให้สมาชิกครอบครัวเกิดความอบอุ่นและเกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันในช่วงของการให้การปรึกษารอบครัว 2) เป็นผู้ประสานโดยใช้การสื่อสารเชิงบวกให้สมาชิกครอบครัวเข้าใจจุดประสงค์ของการปรึกษารอบครัว 3) ช่วยให้ผู้สมาชิกครอบครัวเกิดความเข้าใจตนเองและบริบทแวดล้อมภายในครอบครัว 4) ให้การสนับสนุน ให้กำลังใจ และเอื้ออำนวยที่จะช่วยให้สมาชิกครอบครัวตระหนักในการร่วมมือกันแก้ปัญหา และสามารถร่วมตัดสินใจแก้ปัญหานั้นด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและปรับตนเองให้เหมาะสมมากขึ้น 5) ช่วยให้กำลังใจแก่สมาชิกครอบครัวในการแก้ปัญหา และเอื้อให้ผู้สมาชิกครอบครัวร่วมกันวางแผนของตนเองเพื่ออนาคตของครอบครัว 6) เป็นผู้ติดต่อประสานงานกับบุคลากรในหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์สูงสุดของสมาชิกครอบครัว 7) เป็นผู้ติดตามผลและประเมินผลของการปรึกษารอบครัว และ 8) พัฒนากลวิธีใน

การปรึกษารอบครัวให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของแต่ละครอบครัว (Kunnaphadon, 2017)

2. ขั้นตอนการให้การปรึกษารอบครัว

ขั้นตอนการให้การปรึกษารอบครัวประกอบด้วย 3 ขั้นตอนสำคัญ (Kunnaphadon, 2017; Na Ranong, 2017; Kerdpitak, 2004 & Pinyuchon, 1996) ดังนี้

2.1 ขั้นเตรียมความพร้อม ประกอบด้วย

การสัมภาษณ์สมาชิกในครอบครัว การประเมินครอบครัว การกำหนดสมมติฐานของการปรึกษารอบครัว และการกำหนด วัน เวลา และสถานที่ในการปรึกษารอบครัว ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การสัมภาษณ์ มีจุดประสงค์ 1) เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพและสร้างความเป็นมิตรกับสมาชิกครอบครัวโดยผู้ให้การปรึกษาแสดงการยอมรับความเป็นตัวตนของสมาชิกครอบครัวแต่ละคน รับฟังความคิด ความรู้สึกของทุกคน 2) เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการให้การปรึกษารอบครัว ระยะเวลา วัน เวลา และสถานที่ ตลอดจนการรักษาความลับของสมาชิกและครอบครัวตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ให้การปรึกษา และ 3) เพื่อรวบรวมประวัติของครอบครัวโดยผู้ให้การปรึกษารับฟังเรื่องราวต่าง ๆ ของสมาชิกครอบครัวด้วยความใส่ใจและเห็นอกเห็นใจเกี่ยวกับเรื่องราวที่เป็นปัญหาต่าง ๆ ภายในครอบครัว นอกจากนี้ผู้ให้การปรึกษาจะสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกเกี่ยวกับความรักความผูกพันสัมพันธ์ภาพ และรูปแบบการสื่อสารที่สมาชิกครอบครัวใช้ในปัจจุบันเพื่อเป็นข้อมูลต่อการกำหนดสมมติฐานที่คาดว่าจะมีความเป็นไปได้เกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวต่อไป

การประเมินครอบครัว เป็นขั้นตอนเพื่อประเมิน เกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกครอบครัว ปฏิสัมพันธ์ระดับความผูกพันทางอารมณ์และการตอบสนองทางอารมณ์ การแก้ปัญหาและรูปแบบการเผชิญความขัดแย้งที่เกิดขึ้นตลอดทั้งบุคลิกภาพของสมาชิกครอบครัวแต่ละคน โดยการสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป และการเขียนแผนภูมิครอบครัว (genogram) การใช้แบบประเมินการทำหน้าที่ครอบครัว และการใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยา เช่น การวาดภาพครอบครัว การเติมประโยคให้สมบูรณ์

การกำหนดสมมติฐานในการให้การปรึกษา เป็นการกำหนดแนวทางที่มีความเป็นไปได้ในชั่วโมงการให้การปรึกษา โดยผู้ให้การปรึกษาจะวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลประวัติและเรื่องราวที่เกิดขึ้นในครอบครัวต่าง ๆ มากำหนดแนวทางในการปรึกษาครอบครัวต่อไป

การกำหนด วัน เวลา และสถานที่ เพื่อกำหนด วัน เวลา และสถานที่ในการปรึกษาครอบครัวในแต่ละครั้ง ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกครอบครัวได้เตรียมตัวและเตรียมความพร้อมในการเข้าร่วมการปรึกษาครอบครัว

2.2 ขั้นตอนการให้การปรึกษา ประกอบด้วย 3 ระยะ คือ ระยะเริ่มแรกของการให้การปรึกษา ระยะกลางของการให้การปรึกษา และระยะยุติการให้การปรึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

ระยะเริ่มแรกของการให้การปรึกษา มีผู้ให้การปรึกษาเริ่มศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว และสาเหตุของปัญหาภายในครอบครัวโดยการติดตามร่องรอยปัญหาภายในครอบครัวตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ระยะกลางของการให้การปรึกษา มีจุดประสงค์เพื่อให้สมาชิกครอบครัว ได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ที่มีต่อกัน ปรับเปลี่ยนมุมมองปัญหาที่เป็นสาเหตุให้สมาชิกครอบครัวไม่ลงรอยกันให้ความเข้าใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งช่วยสนับสนุนให้สมาชิกครอบครัวมีความรับผิดชอบต่อนตนเอง และสมาชิกครอบครัวเพิ่มขึ้น โดยผู้ให้การปรึกษาเปิดโอกาสและให้การสนับสนุนให้สมาชิกครอบครัวได้สนทนา พูดคุยแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ความรู้สึก และการแสดงออกต่อกันในทางสร้างสรรค์ โดยที่ผู้ให้การปรึกษาจะคอยสังเกตพฤติกรรมของสมาชิกครอบครัวแต่ละคนและคอยให้การสนับสนุนและให้กำลังใจ โดยไม่วิพากษ์ วิจารณ์ หรือกล่าวตำหนิการแสดงของสมาชิกครอบครัวในชั่วโมงการให้การปรึกษา

ระยะยุติการให้การปรึกษา เมื่อปัญหาของสมาชิกและครอบครัวเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นจากเดิมหรือปัญหาของสมาชิกครอบครัวได้รับการแก้ไข สมาชิกครอบครัวมีความพึงพอใจตามจุดประสงค์ที่มาขอรับการปรึกษา สมาชิกครอบครัวมีความเข้าใจความคิด พฤติกรรม และการกระทำที่เกิดขึ้นของตนเองมากยิ่งขึ้น และเกิดการเรียนรู้ว่าสิ่งใดควรกระทำ สิ่งใดไม่ควรกระทำ และจะทำอย่างไรเพื่อหลีกเลี่ยง

ไม่ให้เกิดปัญหา ซ้ำ ๆ เดิม ๆ ขึ้นอีก และเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่จะป้องกันการเกิดปัญหาต่าง ๆ ในอนาคต รวมทั้งสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกครอบครัวดีขึ้น ผู้ให้การปรึกษาคครอบครัวเตรียมวางแผนยุติการให้การปรึกษา โดยผู้ให้การปรึกษาวางแผนร่วมกับสมาชิกครอบครัวถึงการยุติการให้การปรึกษา ก่อนยุติการปรึกษาคครอบครัวผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกครอบครัวช่วยกันสรุปผลของการปรึกษา และร่วมกันวางแผนเป้าหมายระยะยาวเกี่ยวกับการรักษาสมดุลภายในครอบครัว นอกจากนี้ให้สมาชิกครอบครัวร่วมกันทำนายและหาทางป้องกันแก้ไขปัญหาไม่กลับคืนมาอีกในอนาคต หลังจากนั้นผู้ให้การปรึกษาแจ้งให้สมาชิกครอบครัวรับรู้ว่าการปรึกษาคครอบครัวสามารถกลับมาขอรับการปรึกษาได้อีกซึ่งจะเป็นการติดตามผลเป็นระยะ ๆ ถึงแม้ว่าการปรึกษาคครอบครัวในครั้งนี้จะยุติไปแล้ว

2.3 ขั้นตอนติดตามและประเมินผลการให้การปรึกษา ผู้ให้การปรึกษาดูติดตามและประเมินผลการปรึกษาคครอบครัว เป็นระยะ ๆ เพื่อเป็นการเฝ้าระวังปัญหาที่จะเกิดขึ้นในครอบครัว ตลอดจนพัฒนาวิธีการปรึกษาคครอบครัวให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาของผู้รับการปรึกษา และหากผู้รับการปรึกษามีประเด็นปัญหาใดเกิดขึ้นกับครอบครัว ผู้ให้การปรึกษาจะได้มีแนวทางในการให้การปรึกษาคครอบครัวเพื่อเป็นการช่วยเหลือได้ทันที

3. รูปแบบการปรึกษาคครอบครัว

การปรึกษาคครอบครัวสำหรับครูแนะแนวในบทความฉบับนี้คณะผู้เขียนขอกล่าวถึงทฤษฎีและเทคนิคการปรึกษาคครอบครัวที่สำคัญ 4 ทฤษฎี ได้แก่ การปรึกษาคครอบครัวที่เน้นระบบครอบครัว การปรึกษาคครอบครัวที่เน้นโครงสร้างครอบครัว การปรึกษาคครอบครัวที่เน้นพฤติกรรมและการรู้จัก และการปรึกษาคครอบครัวที่เน้นประสบการณ์นิยมและมนุษยนิยม ซึ่งทั้ง 4 ทฤษฎีมีแนวคิด เป้าหมาย เทคนิคที่ครูแนะแนวสามารถศึกษาและนำไปประยุกต์ใช้ได้มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ (Goldenberg,2008 ; Na Ranong, 2017 and Sotthiyaphai, et al., 2017)

3.1 การปรึกษาคครอบครัวที่เน้นระบบครอบครัว

ผู้นำทฤษฎี คือ เมอร์เรย์ โบเวน กล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงอายุโดยศึกษาความสัมพันธ์ของสมาชิกครอบครัวตั้งแต่อดีต วิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษอย่างน้อย 3 รุ่น เพื่อหาแนวทางการ

ช่วยเหลือสมาชิกครอบครัว โดยไม่ไปตำหนิ ต้องให้สมาชิกครอบครัวเกิดการเรียนรู้ว่าจะทำอะไรที่สามารถปลดความวิตกกังวล มีชีวิตและครอบครัวที่ราบรื่นต้องเกิดความสัมพันธ์ระหว่างความเหนียวแน่นในครอบครัวและความเป็นตัวของตัวเอง ของสมาชิกครอบครัว โบเวนมีมุมมองครอบครัวว่าเป็นระบบความสัมพันธ์ทางอารมณ์ ประกอบด้วย การเชื่อมประสานกันของมโนทัศน์ ได้แก่ กระบวนการจัดการกับปัญหาทางอารมณ์ในครอบครัวเดียวและครอบครัวขยาย การตัดขาดทางอารมณ์ และความถดถอยทางสังคม โดยจะให้ความสำคัญกับการแยกความรู้สึกรอกจากความคิด และอารมณ์ความสามารถในแยกตนเองออกจากสมาชิกครอบครัวและมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น

เป้าหมาย ของการปรึกษาครอบครัวที่เน้นระบบครอบครัว คือ การปรับเปลี่ยนระบบความสัมพันธ์ในครอบครัว รวมถึงการช่วยสมาชิกครอบครัวจัดการความวิตกกังวล เพิ่มการแยกตนออกจากครอบครัวให้เป็นอิสระมีเป็นตัวของตัวเองมากขึ้นจนสมาชิกครอบครัวสามารถปรับตัวได้ดีเมื่อเผชิญกับความวิตกกังวล (Nichols & Schwartz, 2007)

เทคนิคสำคัญ ที่ใช้ในทฤษฎีนี้ ได้แก่ การใช้แผนภูมิครอบครัว (genogram) เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวเพื่อทำความเข้าใจครอบครัวได้ถูกต้อง ชัดเจน และเป็นแผนที่แสดงถึงโครงสร้างของครอบครัวอย่างน้อย 3 รุ่น ประกอบด้วย อายุ ลำดับพี่น้อง สถานภาพสมรส การหย่าร้าง ลูกบุญธรรม การนับถือศาสนา ประวัติการทำงาน เชื้อชาติ ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม ประเด็นทางสุขภาพ และเหตุการณ์ที่สำคัญในชีวิต ช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ในครอบครัวอย่างเป็นรูปธรรม และเทคนิคการคืนสู่เหย้า (going home again) ที่มีเป้าหมายเพื่อช่วยให้สมาชิกที่ห่างจากครอบครัวจากสาเหตุความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว ได้กลับไปทำความเข้าใจ หรือไปเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้น และพยายามทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน ผู้ให้การปรึกษามุ่งที่จะประเมินและค้นหาว่าอะไร คือ ตัวกระตุ้นความเครียด สมาชิกครอบครัวสามารถรับมือกับความวิตกกังวลได้อย่างไร (Goldenberg & Goldenberg, 2008; Calson, Speery & Lewis, 1997)

จากงานวิจัยของ Meyers (1998) ได้สร้างรูปแบบการให้การปรึกษาครอบครัวเพื่อเสริมสร้างทักษะการเป็นพ่อแม่ โดยใช้แนวคิดอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อมนุษย์ (ecological Theory) บูรณาการกับแนวคิดและเทคนิคการ

ปรึกษาครอบครัว ดังนี้ เทคนิคแผนภูมิครอบครัว (genogram) ของการปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีระบบครอบครัว เทคนิคการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (effective communication) ของการให้การปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีมนุษยนิยม เทคนิคการฝึกทักษะการแก้ไขปัญหา (problem solving skills) และเทคนิคการแสดงบทบาทสมมติ (role play) ของการให้การปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีการรู้คิด-พฤติกรรม ผลการวิจัย พบว่า พ่อแม่ที่เข้าร่วมการปรึกษา มีความเข้าใจบทบาทการทำหน้าที่พ่อแม่เพิ่มขึ้น มีทักษะการเป็นพ่อแม่อด้านการสื่อสารกับบุตรธิดา และมีทักษะการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างพ่อแม่กับบุตรธิดาดีขึ้นจากเดิม

3.2 การปรึกษาครอบครัวที่เน้นโครงสร้างครอบครัว

ผู้นำทฤษฎี คือ ซาวาดอร์ มินูชิน เป็นแพทย์ชาวอาร์เจนตินา มีมุมมองว่าโครงสร้างครอบครัวจะเกี่ยวข้องกับบทบาทของสมาชิกแต่ละคนในครอบครัว กฎระเบียบต่างๆ และข้อห้ามที่สมาชิก ครอบครัวเป็นผู้กำหนด และการปฏิบัติร่วมกัน ให้ความสนใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมองครอบครัวเป็นระบบที่ประกอบด้วยระบบย่อยที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติ เช่น ระบบสามี-ภรรยา พ่อแม่ พี่น้อง

เป้าหมาย การปรึกษาครอบครัวที่เน้นโครงสร้างครอบครัว คือ การช่วยให้สมาชิกในครอบครัวได้แสดงบทบาท และหน้าที่ของตนเองให้เหมาะสมปรับโครงสร้างของครอบครัวให้เกิดความชัดเจนให้มีระเบียบแบบแผนและขอบเขตที่เหมาะสม เน้นสร้างขอบเขตที่เหมาะสมระหว่างระบบย่อยในครอบครัว

เทคนิคสำคัญ ที่ใช้ในทฤษฎีนี้ คือ การใช้เทคนิคการสังเกต เพื่อให้ทราบถึงบทบาทของ สมาชิกแต่ละคนในครอบครัว โดยทำตัวเป็นกลาง ซึ่งการทำแผนที่ครอบครัว (family maps) จะบ่งบอกถึงความสัมพันธ์ของสมาชิกครอบครัว ส่วนเทคนิคการเข้าร่วม (joining) ร่วมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวทำให้เกิดความไว้วางใจจากสมาชิกครอบครัว นำไปสู่การสำรวจ ค้นหาปัญหาของครอบครัว และเทคนิคการติดตามร่องรอย (tracking) เพื่อติดตามเรื่องราวของครอบครัวโดยผสมผสานการใช้ทักษะการสะท้อนความรู้สึก การทวนความ การใช้คำถามปลายเปิด และการให้ข้อมูลย้อนกลับ ทั้งนี้ผู้ให้การปรึกษามีบทบาทเป็น

ผู้เอื้ออำนวยความสะดวกแก่สมาชิกครอบครัวเกิดความปรองดองกัน (accommodating) เทคนิคการมองภาพใหม่ (reframing) เพื่อให้สมาชิกได้ปรับเปลี่ยนมุมมองต่อปัญหาในแง่ใหม่ ซึ่งจะช่วยให้สามารถปรับตัวเข้ากับสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวได้ดีขึ้นนอกจากนี้การมีความยืดหยุ่นของขอบเขต (boundary permeability) ที่มีความชัดเจนและมีความยืดหยุ่น เกิดความผูกพันที่ดีต่อกัน เอื้ออาทร รักใคร่และช่วยเหลือ เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน หากครอบครัวได้มีการจัดการที่ดี สมาชิกทุกคนจะมีจิตสำนึกของขอบเขต ความเป็น “ฉัน” อย่างชัดเจน และในขณะเดียวกันก็ควบคู่ไปกับการเป็น “เรา” นั่นคือทุกคนคงความเป็นส่วนตัว โดยไม่เสียความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว การแสดงบทบาทโดยการให้ครอบครัวแสดงสถานการณ์ความขัดแย้งในช่วงการให้การปรึกษา การสร้างขอบเขต เป็นเทคนิคการให้การปรึกษาที่ถูกนำมาใช้บ่อย ๆ เพื่อการเปลี่ยนโครงสร้างครอบครัว

มีผลการวิจัยของ Chatprasit (2009) ได้ศึกษาการใช้เทคนิคเฉพาะอย่างในการปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีโครงสร้างของครอบครัวต่อความเข้มแข็งของครอบครัวหย่าร้าง พบว่า ครอบครัวหย่าร้างที่ได้รับการปรึกษาครอบครัวโดยใช้เทคนิคเฉพาะอย่างในการปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีโครงสร้างของครอบครัว หลังการทดลองมีความเข้มแข็งของครอบครัวมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 การปรึกษาครอบครัวที่เน้นพฤติกรรมและการรู้คิด

ผู้นำทฤษฎี ที่ประยุกต์ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมาใช้ในการแก้ปัญหาครอบครัว คือ เจอรัลด์ แพตเตอสัน โดยได้รับอิทธิพลจากนักทฤษฎีคนอื่น ๆ เช่น แบนดูรา โวลเปสกินเนอร์ ที่มีความเชื่อว่า “พฤติกรรมเกิดจากการเรียนรู้” ดังนั้นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์สามารถปรับเปลี่ยนได้ โดยให้สมาชิกครอบครัวเกิดการเรียนรู้ใหม่ และให้ความสำคัญกับการคิดว่าขณะที่สมาชิกครอบครัวทำพฤติกรรมนั้น ๆ สมาชิกครอบครัวกำลังคิดอะไรอยู่ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกครอบครัวเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น

เป้าหมาย การปรึกษาครอบครัวที่เน้นพฤติกรรมและการรู้คิด คือ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยให้สมาชิก

ครอบครัวเกิดความตระหนักถึงความสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยตนเอง

เทคนิคสำคัญ ได้แก่ เทคนิคการสอนแนะแนว (coaching) การเสริมแรงทางบวก (positive reinforcement) เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการ เทคนิคตัวแบบ (modeling technique) เพื่อให้เลียนแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ การปรับโครงสร้างทางความคิด (cognitive restructuring) การฝึกทักษะการตัดสินใจโดยฝึกให้สมาชิกครอบครัวได้พิจารณาว่าปัญหาคืออะไร จะตัดสินใจเลือกวิธีการใดในการแก้ปัญหา นั้น การฝึกทักษะบริหารความขัดแย้ง (conflict management skills) การฝึกทักษะการสื่อสาร (communication skills training) การทำสัญญา (contracting) ระหว่างบุคคลว่าจะทำพฤติกรรมอะไร หากปฏิบัติตาม หรือไม่ปฏิบัติตาม จะมีผลอย่างไร

จากงานวิจัยของ Spillane-Grieco (2000) ได้สร้างรูปแบบการปรึกษาครอบครัวตามพฤติกรรมและการรู้คิดเพื่อลดความขัดแย้งที่รุนแรงระหว่างบุตรธิดากับพ่อ/แม่ที่หย่าร้าง โดยใช้เทคนิคการฝึกทักษะพ่อแม่ เทคนิคการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทักษะการเห็นอกเห็นใจ เทคนิคการฝึกทักษะการแก้ปัญหา เทคนิคการฝึกทักษะการกล้าแสดงออก โดยรูปแบบการปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีพฤติกรรมและการรู้คิด ดำเนินการให้การปรึกษาครอบครัวสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 2-3 ชั่วโมง จำนวน 8 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่าพ่อ แม่ และบุตรธิดาที่เข้าร่วมการให้การปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎี มีคะแนนความขัดแย้งระหว่างพ่อ แม่ กับบุตรธิดาลดลง

3.4 การปรึกษาครอบครัวที่เน้นประสบการณ์นิยมและมนุษยนิยม

ผู้นำทฤษฎี คือ คาร์ล วิตเทเกอร์, เวอร์จิเนีย ชาร์เทียร์ ให้ความสำคัญเรื่องอารมณ์และความรู้สึก การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การอยู่กับปัจจุบัน เนื่องจากมีมุมมองว่าอดีตไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ สิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ คือ ผลกระทบของเหตุการณ์ที่มีต่อตัวเราเท่านั้น เน้นในเรื่องการตระหนักรู้ การเติบโต และการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยมีความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีศักยภาพในตนเองสามารถค้นหาและแก้ไขข้อผิดพลาด สร้างเอกลักษณ์ สร้างความนับถือตนเองได้ด้วยตนเอง

เป้าหมาย ในการปรึกษาครอบครัวที่เน้นประสบการณ์นิยมและมนุษยนิยม คือ การช่วยให้บุคคล

พัฒนาการสื่อสารที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ เรียนรู้วิธีการจัดการกับปัญหา มีการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมและพัฒนาให้บุคคลมีความภาคภูมิใจในตนเองเพิ่มขึ้น (Koomsubanan, 2011)

เทคนิคสำคัญ ที่ใช้ในทฤษฎีนี้ได้แก่ เทคนิคการปั้น วัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้เข้าใจความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวแต่ละคนที่มีต่อกัน โดยให้สมาชิกครอบครัวปั้นดินน้ำมันเป็นรูปสมาชิกในครอบครัว หลังจากนั้นให้เล่าเกี่ยวกับสิ่งที่ปั้น และเทคนิคเส้นเชือก โดยให้สมาชิกครอบครัวผู้เชือกที่มีความยาวประมาณ 5 เมตร จำนวนเท่าสมาชิกในครอบครัว ผูกเชือกไว้ที่เอวของสมาชิกครอบครัวแต่ละคนหลังจากนั้นให้นำปลายเชือกแต่ละเส้นไปผูกไว้กับสมาชิกในครอบครัวแต่ละคน ผู้ให้การศึกษาจะสังเกตความตึงของเชือก ระยะห่างของเชือก ลักษณะการผูกปม แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาประกอบประกอบการให้การศึกษาเพื่อติดตามร่องรอยความสัมพันธ์ในครอบครัวต่อไป

นอกจากนี้การให้การศึกษาตามแนวคิดของชาร์เทียร์ เน้นสามารถเข้าถึงแก่นแท้ของความเป็นมนุษย์ มีความเข้าใจบุคคลอย่างลึกซึ้งมีเป้าหมายเพิ่มความรู้สึกมีคุณค่าของตนเอง มีความรับผิดชอบต่องานและการกระทำที่ตนเองเลือกกระทำมากขึ้น โดยอุปมาอุปไมยว่าผิวน้ำคือพฤติกรรมที่บุคคลภายนอกสามารถมองเห็นได้ ส่วนใต้น้ำเปรียบเสมือนจิตใจของบุคคลซึ่งไม่สามารถสังเกตหรือมองเห็นได้ด้วยตา แต่ต้องใช้การพูดคุย ซักถามทำความเข้าใจ (Limswan, 2013)

การให้การศึกษาตามแนวคิดของชาร์เทียร์ประกอบด้วย 10 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การเตรียมตัวให้พร้อมทุกครั้งก่อนการเริ่มต้นเข้าสู่กระบวนการให้การศึกษา เพื่อให้มีใจสงบมีสมาธิจดจ่อกับผู้รับบริการ สามารถเชื่อมโยงตัวเองกับพลังชีวิตและสามารถเข้าถึงปัญญาญาณเข้าถึงการหยั่งรู้จากภายในตัวเอง เพื่อจะนำมาช่วยเหลือครอบครัว 2) สร้างความเชื่อมโยง โดยการทักทายแนะนำตัวเอง ถามถึงความรู้สึกนึกคิด ความต้องการและอื่น ๆ ไปด้วยพร้อมกัน แสดงออกถึงทัศนคติของผู้ให้การศึกษาที่แตกต่างจากคนทั่วไป คือ การยอมรับตัวเขา อย่างไม่มีเงื่อนไข แสดงออกถึงความใส่ใจ ให้ความเมตตา 3) สำรวจปัญหา โดยการถามเพื่อให้รู้ว่ามีอะไรรบกวนจิตใจ ซึ่งขั้นตอนนี้จะใช้เวลาสำรวจปัญหาไม่เกิน 4 นาที โดยจะไม่ถามเรื่องราวเกี่ยวกับปัญหามากมายนัก

4) สำรวจผลกระทบ โดยใช้คำถามเพื่อให้ผู้รับการปรึกษาเกิดการตระหนักรู้ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก เพราะการเปลี่ยนแปลงใด ๆ จะเกิดขึ้นได้ต้องตระหนักรู้สิ่งที่เป็นอยู่ก่อนแล้วถึงจะเกิดการตัดสินใจว่าต้องการเปลี่ยนแปลงอะไร 5) ตั้งเป้าหมายช่วยให้ผู้รับการปรึกษาดังเป้าหมายว่าต้องการอะไร เช่น “หลังการรับการศึกษาต้องการให้ตนเองเป็นอย่างไร หรือเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร” 6) ตรวจสอบความตั้งใจจริงโดยใช้คำถามตรวจสอบความมุ่งมั่นตั้งใจจริงของผู้รับการปรึกษา เช่น ถามว่า “คุณต้องการที่จะไม่รู้สึกอะไรกับเรื่องนี้อีกแล้วใช่ไหม” 7) ทำการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนความคาดหวัง การเปลี่ยนความคิด มุมมอง ความเชื่อ หรือ ทัศนคติ การเปลี่ยนอารมณ์ความรู้สึก การยอมรับ การให้อภัย การปล่อยวาง หรือ ทิ้งมันไป 8) ตอกย้ำการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแล้วคงอยู่ต่อไป โดยใช้คำถามช่วย เช่น “ขณะนี้ความรู้สึกของคุณเปลี่ยนไปอย่างไรบ้าง” “ความคิดที่เปลี่ยนไปแล้ว คืออะไร ช่วยบอกอีกครั้ง” การตอกย้ำการเปลี่ยนแปลงจะช่วยให้ผู้รับการปรึกษาตระหนักรู้ถึงสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไป ด้วยวิธีการได้ยินตนเองพูดอีกครั้ง ทำให้สิ่งที่เปลี่ยนแปลงแล้วเข้ามาอยู่ในระดับจิตสำนึก บางครั้งการตอกย้ำอาจทำได้ในรูปแบบการสรุปความ 9) การบ้านเพื่อให้ผู้รับการปรึกษากลับไปฝึกฝนการเปลี่ยนแปลงภายในจิตใจที่เกิดขึ้น และพัฒนาตนเองต่อไป การบ้านที่ให้ ได้แก่ “ให้คุณชื่นชมตัวเอง 3 เรื่องต่อวัน” “เวลาที่คุณรู้สึกผิดหวังให้คุณดูแลใจตัวเอง เหมือนแม่ที่ดูแลลูกที่กำลังผิดหวัง” 10) ยุติการให้การศึกษาเป็นขั้นตอนสุดท้าย เมื่อผู้ให้การศึกษาเห็นว่าครบกระบวนการ และบรรลุเป้าหมายของการศึกษาคครอบครัวแล้ว แต่อาจมีการนัดหมายครั้งต่อไป หากมีประเด็นปัญหาอื่น ๆ เพิ่มเติมอีก

จากงานวิจัยของ Kongsook (2005) ได้ศึกษาการศึกษาคครอบครัวตามแนวคิดของชาร์เทียร์ในครอบครัวผู้ป่วยจิตเภท กลุ่มตัวอย่างเป็นครอบครัวของผู้ป่วยจิตเภทที่รับไว้รักษาในโรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ จำนวน 5 ครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า หลังจากการศึกษาคครอบครัวตามแนวคิดของชาร์เทียร์ในครอบครัวผู้ป่วยจิตเภทครอบครัวทั้ง 5 ครอบครัว มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นและมีความพึงพอใจต่อการให้การศึกษา

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการศึกษาครอบครัวตามทฤษฎีการศึกษาคครอบครัว 4 ทฤษฎี ได้ดังนี้

ทฤษฎีการศึกษาคบครัว	เป้าหมายของการศึกษาคบครัว
1. กลุ่มระบบครอบครัว	ช่วยให้สมาชิกครอบครัวเข้าใจความคิด ความรู้สึก ความผูกพันที่มีต่อกัน และสามารถจัดการกับความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นกับตนเองและสมาชิกในครอบครัวได้อย่างเหมาะสม
2. กลุ่มโครงสร้างครอบครัว	ช่วยจัดโครงสร้างในครอบครัวใหม่โดยมุ่งเน้นที่จะช่วยให้สมาชิกครอบครัวปรับตัวกับกฎเกณฑ์ในครอบครัวเสียใหม่และเรียนรู้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อลดความขัดแย้งและความเครียดในครอบครัว
3. กลุ่มพฤติกรรมและการรู้คิด	ช่วยให้สมาชิกครอบครัวปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้นและมีการสื่อสารในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว
4. กลุ่มประสบการณ์นิยมและมนุษยนิยม	ช่วยให้ครอบครัวมีการสื่อสารที่ชัดเจนและช่วยให้สมาชิกในครอบครัวมีความไวต่อการรับรู้และเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของตนเองและคนอื่น ๆ สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างเปิดเผยตรงไปตรงมาด้วยความจริงใจ

กล่าวได้ว่า ทฤษฎีการศึกษาคบครัวกลุ่มระบบครอบครัว กลุ่มโครงสร้างครอบครัว กลุ่มพฤติกรรมและการรู้คิด และกลุ่มประสบการณ์นิยมและมนุษยนิยม มีแนวทางและเทคนิคที่ครูแนะแนวสามารถศึกษาทำความเข้าใจและเลือกนำไปประยุกต์ใช้ได้ในการศึกษาคบครัวของผู้เรียนโดยคำนึงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและเป้าหมายที่จะช่วยให้ครอบครัวของผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางสร้างสรรค์ที่แตกต่างจากเดิม

บทสรุป

การศึกษาคบครัวเป็นวิธีการให้ความช่วยเหลือสมาชิกครอบครัวให้มีมุมมองการปรับตัวเพื่อนำไปสู่สถานะสมดุลในการทำหน้าที่ของสมาชิกครอบครัวนำไปสู่การปรับตัวที่ดีภายในครอบครัว โดยมีเป้าหมายมุ่งสร้างปฏิสัมพันธ์ทางบวกภายในครอบครัว เสริมสร้างความเข้มแข็งและสัมพันธภาพที่ดีของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งผู้ให้การศึกษาคบครัวมีหน้าที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้สมาชิกครอบครัวได้แสดงความคิด ความรู้สึก และวิธีการแสดงออกต่อกันให้เกิดบรรยากาศความรักความอบอุ่นและสมาชิกครอบครัวแต่ละคนได้เติบโตทางความคิดทางบวกต่อกัน

การศึกษาคบครัว เริ่มต้นด้วยขั้นสร้างสัมพันธภาพระหว่างครอบครัวกับครูแนะแนว ขั้นดำเนินการช่วยเหลือครอบครัว โดยการใช้เทคนิคและทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อให้ครอบครัวเกิดการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และขั้นยุติการศึกษาคบครัวเมื่อปัญหาของครอบครัวคลี่คลายไปในทิศทางที่ดีขึ้น การให้การศึกษาคบครัวสำหรับครูแนะแนวที่นำเสนอในบทความนี้ เป็นเพียงแนวทางเบื้องต้นสำหรับครูแนะแนวที่จะนำความรู้ ความเข้าใจ และการใช้เทคนิคสำคัญๆ ของทฤษฎีการศึกษาคบครัวกลุ่มที่เน้นระบบครอบครัว โครงสร้างครอบครัว พฤติกรรมและการรู้คิด และกลุ่มที่เน้นประสบการณ์นิยมและมนุษยนิยม ไปประยุกต์ใช้จริงในการเข้าไปช่วยเหลือแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียนโดยใช้ครอบครัวเป็นฐานผ่านกระบวนการศึกษาคบครัวโดยให้สมาชิกครอบครัวทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา พัฒนาผู้เรียนและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

References

- Bunmahome, J. (2015). *Guidance principles and learner development*. Nakhonpathom. Faculty of Education Nakhonpathom Rajabhat University. [in Thai].

- Chartprasit, W. (2009). *Using selected structural family counseling techniques on family strengths of divorced family*. [Master of art, Thaksin University]. [in Thai].
- Commission Education Office of the Basic Education, (2016). *Consulting*. Bangkok: Factory Print the Agricultural Cooperative Federation of Thailand Ltd. [in Thai].
- Goldenberg, H. & Goldenberg, I. (2008). *Family Therapy an Overview*. (7th ed). California USA: Books/Cole Public. [in Thai].
- Kerdpitak, P. (2004). *Family Clinic Manual: Development and Empowerment of Families*. Bangkok: Department of Educational Guidance and Psychology. Faculty of Education Srinakharinwirot University. [in Thai].
- Kongsook, P. (2005). *Experiential Family Counseling: Satir Model in Schizophrenic Family*. An Independent Study Report for the Master of Nursing Science in Mental Health and Psychiatric Nursing, Graduate School, Khon Kaen University. [in Thai].
- Kumsapanan, S. (2011). *Family therapy manual for family and child practitioners*. Bangkok: Thammasat University. [in Thai].
- Kunnaphadon, P. (2017). *Family counseling*. 2nd edition Chachoengsao: Ham Computer Offset. [in Thai].
- Limsuwan, N. (2013). *Satier Psychotherapy and Self-Development*. Bangkok: Chulalongkorn Publishing. University. [in Thai].
- Meyers, S. A. (1998). *An ecological approach to enhancing parenting skills in family Therapy*. *Comtemporary Family Therapy*, 20, 123-136.
- Na Ranong, L. (2017). "Family Counseling for Mentor Teachers". *Veridian E-Journal* Year. 10 No. 2 (May-August) 2017: 831, 835-842. [in Thai].
- Nichols, P. M. & Schwartz, C. R. (2007). *The Essentials Family Therapy and Overview*. (3rd ed.). United Stated of America: Pearson Education. Office of Academic and Educational Standards. (2010). *Guidelines for organizing learner development activities*. According to the core curriculum of basic education 2007. (2nd ed). Bangkok: Office of the Basic Education Commission Ministry of Education. [in Thai].
- Pinyuchon, M. (1996). *Basic family counseling*. Bangkok: Department of Guidance and Educational Psychology Faculty of Education, Srinakharinwirot University. [in Thai].
- Sotthiyaphai, S. et al. (2017). *Family counseling model*. *Journal of the College of Nursing Network. And Southern Region Public Health*. Vol.4 No. 3 (September-December) 2017: 285-288).
- Spillane-Grieco, E. (2000). Cognitive-behavioral family therapy with a family in high-conflict divorce: A case study. *Clinical Social Work Journal*, 28, 105-119.